

PATVIRTINTA
 Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
 direktoriaus
 2019 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
 SARGO
 SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
 NR. 5**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksnių:

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbtį su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Darbo vietas ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūties reikia pašalinti. Jei kliūties pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų, grindinio dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant aplėdėjimui, taikyti priemones prieš paslydimą, dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos, kad paslydimo ir griuvimo rizika būtų minimali.
Nepakankamas darbo vietas apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos	Jeigu bendras apšviestumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus. Tamsiu paros metu naudoti žibintuvėli.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygomis darbo rūbus, avalynę. Esant liūčiai ir žaibuojant, būtina nedelsiant pasislėpti patalpoje, bet ne po medžiais, nes žaibo iškrova gali mirtinai traumuoti žmogų.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiam lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Gyvūnų poveikis	Galimi įkandimai, susirgimai.	Teritorijoje pasirodžius gyvūnui (šuniui ir pan.), reikia būti atsargiam, stovėti, nejudėti, nes jis gali būti pasiutęs ir jam įkandus galima susirgti pasiutlige.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
Psichologinė įtampa, stresas, smurtas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai. Dėl smurto galimi įvairūs kūno sužalojimai, todėl reikia vengti konflikto su chuliganiškai nusiteikusiais asmenimis. Apie juos pranešti policijai, tiesioginiams vadovui arba darbdaviui. Pranešimui apie pavojų turi būti mobilus telefonas ar kita ryšio priemonė.

2. Sargas privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1. apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 2.3. galvai apsaugoti;
- 2.4. rankoms ir plaštakoms apsaugoti.

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti sargui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Dirbant saulėtomis, karštomis dienomis nuo kaitrios saulės būtina naudoti galvos apsauginius apdangalus (kepures, beretes), nes galima gauti saulės smūgi.

5. Norint apsaugoti nuo šalčio, būtina naudoti šiltus darbo drabužius, o esant žemesnei kaip – 10^0 C temperatūrai, kas valandą šiltoje patalpoje daryti 10 min. pertraukėles, nes galima susirgti persišaldymo ligomis, nušalti rankas, kojas ir pan.

6. Prieš pradėdamas dirbtį, sargas privalo:

6.1. susipažinti su budėjimo žurnale įrašytais įrašais bei pastabomis ir perimti pamaina, pasirašant žurnale;

6.2. įsitikinti, ar tvarkingos saugojimui perduotos patalpos ir teritorija, ar išjungti iš

elektros tinklo visi prietaisai ir įrengimai (kurie turi būti išjungti), ar užrakintos klasių, kabinetų ir kitų patalpų durys bei kiti užraktai, uždaryti langai, užsukti vandens čiaupai;

6.3. patikrinti teritorijos, objekto apšvietimą, įsitikinti, kad veikia ryšio priemonės (telefonas);

6.4. sutvarkyti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, atlaisvinti praėjimus;

6.5. patikrinti, ar darbo vietoje yra visi reikalingi informaciniai daviniai, t. y. saugomo objekto vadovų telefonai, pagalbinių žinybų telefonai (policijos poskyrio budinčiojo, priešgaisrinės apsaugos tarnybos, greitosios medicinos pagalbos).

7. Darbo metu sargas privalo periodiškai vykdyti patalpų, pastatų teritorijos apžiūrą.

8. Sargas atsako už jam patikėto objekto saugojimą bei tame esančias materialines vertėbes, todėl jis privalo:

8.1. neleisti į saugojamą teritoriją pašalinių asmenų bei transporto priemonių;

8.2. saugoti Progimnazijos teritoriją, patalpas;

8.3. periodiškai apeidinėti saugomą teritoriją;

8.4. šildymosi patalpoje nenaudoti ne pramoninės gamybos (neuždengtomis spiralėmis, neįžemintus ir pan.) elektros prietaisų, jų neremontuoti, nepalikti be priežiūros.

9. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, saugumą, atlikti tik jam priskirtą darbą, neužsiimti pašaliniais darbais.

10. Draudžiama naudotis elektriniais įrankiais, prietaisais, jeigu jie nesusiję su jo atliekamu darbu.

11. Pastebėjus vandens, kanalizacijos, šilumos, elektros ir kitus inžinerinių tinklų gedimus, apie tai nedelsiant pranešti atitinkamai avarinei tarnybai, tiesioginiams vadovui.

12. Darbo metu sargui draudžiama:

12.1. palikti darbo vietą, išskyrus tuos atvejus kai reikia suteikti pirmąją pagalbą, užkertant kelią teisėsaugos pažeidimams ir pan.;

12.2. rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus;

12.3. palikti be priežiūros įjungtus elektros prietaisus;

12.4. naudoti savos gamybos ilginimo laidus;

12.5. į darbo vietas ne darbo dienomis be įstaigos vadovo leidimo leisti jei darbuotojams arba pašaliniam asmenims.

13. Draudžiama atidarinėti elektros skirstymo spintų duris, dingus elektros įtampai, savarankiškai remontuoti elektros įrenginius bei instaliaciją. Tai turi atlikti darbuotojas, kuris turi atitinkamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

14. Elektrinius vandens šildytuvus, virdulius, kavos virimo aparatus naudoti tik specialiai tam skirtose ir įrengtose patalpose.

15. Šiuksles, atliekas krauti į specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšvestose vietose.

16. Draudžiama šiuksles šiukslinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojus susižeisti aštoriais, smailiais šiukslių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiukslių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

17. Pastebėjus įrangos, prietaisų gedimus, kitus pavojingus veiksnius, galinčius sukelti nelaimingą atsitikimą ar gaisrą, sargas tai turi užfiksuoti pamainų priėmimo perdavimo žurnale ir informuoti tiesioginį vadovą. Prireikus iškvesti pagalbos tarnybas **bendruoju pagalbos telefonu – 112**.

18. Pastebėjus ar kilus įtarimui, kad į patalpas įsibrovė pašaliniai asmenys, iškvesti policiją **bendruoju pagalbos telefonu - 112** ir suteikti jai visokeriopą pagalbą (nurodyti patalpų paskirtį ir išsidėstymą, padėti sulaikyti įsibrovėlius ir pan.). Apie tai pranešti tiesioginiams vadovui.

19. Kilus konfliktinei situacijai bei teisėtvarkos pažeidimams, imtis tik teisėtų veiksmų juos nutraukti, nepažeidžiant asmens teisių, sulaikytą pažeidėją, iškvesti policiją ir jai perduoti pažeidėją.

20. Veiksmai, įsibrovus užpuolėjams:

20.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

20.2. perduoti pavojaus signalą - iškvesti policijos darbuotojus;

20.3. stengtis nekelti panikos, savo elgesiu nesukelti sąmyšio, neprovokuoti užpuolėjų;

20.4. kalbėtis garsiai su užpuolėjais, kad išgirdę kiti darbuotojai (jei tuo momentu tokių yra) galėtų iškvesti policiją bei pasitraukti į saugią vietą;

20.5. stengtis įsiminti užpuolėjų išvaizdą ir ypatingus požymius, automobilio modelį, spalvą, valstybinius numerius.

21. Veiksmai, pasišalinus užpuolėjams:

21.1. suteikti pirmąjį pagalbą nukentėjusiesiems, jeigu reikia, iškvesti greitą medicinos pagalbą;

21.2. pranešti apie užpuolimą (jeigu nebuvo galimybės padaryti anksčiau) tiesioginiams vadovui, teisėsaugos darbuotojams **bendruoju pagalbos telefonu 112**;

21.3. nejsileisti kitų ir neišleisti patalpose ir teritorijoje įvykio metu buvusių darbuotojų (išskyrus medicinos, teisėsaugos ir priešgaisrinės saugos darbuotojus);

21.4. saugoti įvykio vietą, neliesti daiktų, baldų, kol atvyks teisėsaugos darbuotojai;

21.5. nepasakoti užpuolimo detalių (aplinkybių) pašaliniam asmenims, pažystamiems, kad netapti nepageidautinu liudininku užpuolėjams.

22. Veiksmai, gavus pranešimą apie sprogmens padėjimą:

22.1. nekelti panikos, stengtis užduoti kuo daugiau klausimų skambinančiajam, gautą informaciją užrašyti;

22.2. baigus pokalbjį, telefono ragelį palikti nepadėtą, kad būtų galima sužinoti, iš kur skambinta;

22.3. nedelsiant informuoti Progimnazijos vadovą ar jo įgaliotą asmenį apie gautą pranešimą;

22.4. tiesioginiams vadovui įsakius evakuotis, būtina vykdyti reikalavimus:

22.4.1. išjungti darbo vietoje esančius elektros prietaisus;

22.4.2. pasiimti asmeninius daiktus;

22.4.3. įsitikinti, ar bendradarbiai (jei tuo metu yra) žino apie įsakymą evakuotis;

22.4.4. pastebėjus evakuacijos metu patalpose neįprastą daiktą, neliesti jo ir skubiai informuoti tiesioginį vadovą;

22.4.5. evakuotis iš pastato artimiausiu keliu, vadovaujantis evakavimo schemomis ir ženklais.

23. Atliekant darbus lauke esant plikšalai, lijundrai, apledėjimui ar lyjant lietui būtina dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos, kad paslydimo ir griuvimo rizika būtų minimali. Draudžiama dėvėti šlepetes ar kitą nepritaikytą lauko darbams avalynę.

24. Sargo budėjimo metu atliekant kitus tiesioginio vadovo priskirtus (nurodytus) darbus vadovautis atliekamų darbų saugos ir sveikatos instrukcijomis.

25. Sargas, nukentėjės dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matės įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.
